NPK – NACIONALNI PROGRAM KULTURE

Leta 1999 sem v radijski oddaji o kulturi (Murski val, 23. avgusta),
kot takratni predsednik sindikata, razmišljal takole:

Če ob obletnici osamosvojitve zapišeš, da je bilo ob koncu sedemdesetih govoriti o samostojnosti Slovenije, kakor gledati v zvezde, je imelo to pridih vznesenosti. In kultura je po svojem bistvu bližje zvezdam kakor zemlji. Slovenska kultura se je takrat precejala skozi parlamentarni sistem tako, da se je za finančno pomoč države potegovala znotraj Kulturne skupnosti Slovenije. Precej se je dalo potegniti iz naslova slabše razvitih, pa obmejnih območij in v lendavskem delu na račun madžarske manjšine- torej dvojezičnosti.

Slovenijo je kot državo udejanila najprej zavest naroda skozi kulturo in šele potem vojska. Kulturnemu ministru g. Rudiju Šeligi sem mnogo kasneje nekoliko očitajoče navrgel, da bi morali tedaj, ko smo jo pisali, v ustavi zapisati, da je kultura državotvorna dejavnost in bi morala zato imeti v družbi bolj priviligiran položaj, kot inštitucije državne prisile… Zmignil je z rameni, češ, smo pač zamudili. Ničesar več se ne da storiti. Kultura ima svoje ministrstvo in to v primerjavi z drugimi državami ni mačji kašelj.

Toda z novo državo in njenim ministrstvom je tako, kakor z materjo, ki rodi kup otrok in tisti zadnji, deseti, mora s trebuhom za kruhom. Še več, njegovi novopečeni uradniki, klonirani v zahodni civilizaciji gigantskih profitnih družb, presajajo njihove vzorce na tla mlade Slovenije, kakor da bi ne šlo za lasten dom. Tako moraš za sonaraven razvoj kulture uporabiti vsa sredstva, tudi sindikalni boj za obranitev zaposlenih v kulturi. Hvalabogu nam je uspelo in sedaj so na cesti le tisti, ki so si to želeli, tisti v svobodnem poklicu in le redki, ki so postali višek. Toda resnici na ljubo: kulturniki bi bili danes zgolj in samo konjunkturno blago na majhnem in revnem kulturnem trgu. Ta bi bil brez države sila skromen – če bi sploh bil.

Kulturo kot Desetega brata ne izrivajo le bratje ob žlici in skledi v državi od sodstva do vojske, ampak celo grozi, da država posvoji zelo požrešnega pastorka. Tak Nato ti lahko dolga leta požira narodni prihodek in državo spravi na boben, kakor je nekdanjo spravila jugo vojska. To je sicer druga zgodba –z žalostnim koncem zlasti za kulturo, narod in še posebej državo. S kulturo pa je tako, da svojega nacionalnega programa nima in ga kot kaže še dolgo ne bo imela. Mar niso letni programi ministrstva prav to in mar ne delamo po nepotrebnem preplaha? Sploh ne. Spolzko pot, po kateri se prebija kultura, je treba trdneje tlakovati.

Rajko Stupar